

VBNE Richtlijn Standaardisatie Praktijkopleidingen

Aanleiding

Door medewerkers en vrijwilligers wordt in natuur en landschap gewerkt met motorkettingzagen, bosmaaiers, maaimachines e.d. Voor deze gevaarlijke werkzaamheden is een goede opleiding van groot belang en soms zelfs wettelijk verplicht.

Op dit moment bieden de opleidingsinstituten verschillende opleidingen aan en ook de bij de VBNE aangesloten organisaties vragen opleidingen met verschillende inhoud. De cursist weet dan wel precies waarvoor hij is opgeleid, maar een begeleider weet dat niet direct: b.v. of iemand mag bosmaaieren met een zaagblad of niet, of tot hoe dik een cursist bomen mag vellen. In de huidige situatie moet de begeleider dat vragen bij cursist of opleider, of hij moet op de achterkant van diens certificaat kijken.

Daarom is vanuit de arbo-commissie van de VBNE het initiatief genomen om de opleidingen te standaardiseren voor wat betreft de eindtermen. Daarmee wordt bij alle organisaties in de branche meteen duidelijk wat iemand kan en mag met een bepaalde opleiding. Bovendien kunnen organisaties zo gemakkelijker aangegeven welke onderdelen er in welke opleiding moet worden behandeld, zodat medewerkers en vrijwilligers beschikken over de juiste kwalificaties. Hierdoor wordt de samenwerking en uitwisselbaarheid tussen de organisaties vergroot en wordt efficiënter omgegaan met de opleidingsbudgetten.

Werkwijze en advies

Een werkgroep met daarin vertegenwoordigers van de organisaties uit de sector bos- en natuur (Landschappen en Landschapsbeheerorganisaties, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, FPG) en Staatsbosbeheer heeft op basis van de bestaande praktijk de samenhang en randvoorwaarden van de verschillende arbo-opleidingen besproken, zodat een breed gedragen standaard is ontstaan. Daarbij is de meeste aandacht besteed aan de opleidingen kettingzagen omdat daar de grootste risico's liggen. De hierna gepresenteerde indeling van opleidingen sluit het beste aan bij de praktijk van alle organisaties en bij de bestaande indeling van kwalificaties. Deze richtlijn wordt via de VBNE beschikbaar gemaakt voor alle geïnteresseerden en wordt dringend geadviseerd aan alle aangesloten organisaties om een zo groot mogelijk uitstralingseffect te bereiken.

Selectie, begeleiding en hulpverlening

Voordat iemand een opleiding gaat doen, wordt natuurlijk gekeken naar nut en noodzaak van die opleiding en of de medewerker of vrijwilliger er in principe geschikt voor is. Na de opleiding is begeleiding en toezicht bij het werken essentieel om veiligheid te garanderen. Ook moet hulpverlening geregeld zijn. In bijlage 1 wordt een voorbeeld gegeven hoe dit proces met vrijwilligers en bijvoorbeeld kettingzagen kan worden geregeld.

Verschillen met de huidige situatie

Een aantal opleiders hanteren voor kettingzagen nog de indeling in lichte, middelzware en zware velling, terwijl in de praktijk ook kortere opleidingen worden gegeven voor het zagen van liggend hout en het snoeien van bomen en houtwallen. Die zijn meestal bedoeld voor vrijwilligers. Ook worden er losse opleidingen 'hout onder spanning' gegeven, soms zonder duidelijke eisen aan voorkennis.

Een aantal opleiders volgt inmiddels de Europese kettingzaag standaard, het European Chainsaw Standard (ECS).

Onderstaande indeling (tabel 1) doet zowel recht aan de praktijk als aan de ECS-indeling en wordt daarom de VBNE-standaard. Voor kettingzagen zijn er 7 niveaus, in een duidelijke volgorde. De grens voor lichte velling (KZ 4, voorheen MKZ 1) is gelijk aan ECS 2.

Daaronder zijn drie niveaus kettingzagen gedefinieerd die recht doen aan de gangbare praktijksituatie van vrijwilligers en particuliere zagers. Het zagen van hout onder spanning is ná de zware velling ondergebracht in de opvolging van opleidingen, waarbij verschil wordt gemaakt tussen losliggende stormhout bomen (KZ6), waarvoor geen ECS equivalent is en KZ 7 Stormhout vlaktegwijs conform de ECS4.

Voor maaien met machines worden extra opleidingen geïntroduceerd voor maaien op taluds, aangezien die als bijzonder risicovol worden gezien.

Wie doet welke opleiding?

Voor bij kettingzagen en maaien is het opbouwen van ervaring een belangrijke voorwaarde voor veilig werken. Veel vrijwilligers werken te weinig uren om voldoende ervaring op te doen in de echt gevaarlijke werkzaamheden. Daarom zijn er voor kettingzagen en maaien met machines grenzen gesteld aan wat vrijwilligers nog wel en niet meer mogen doen, (tabel 1). Om dezelfde reden geldt voor medewerkers een begrenzing.

In de richtlijn is vastgelegd wat de eisen zijn om een bepaalde opleiding te mogen volgen en welke werkzaamheden door uitsluitend medewerkers danwel ook door vrijwilligers mogen worden verricht. Daar waar in uitzonderingsgevallen van dat laatste wordt afgeweken, gelden voor vrijwilligers dezelfde opleidingsvereisten als voor medewerkers.

Tabel 1: VBNE standaardisering opleidingen

Opleiding	Vrijwilliger	Medewerker	
<u>Kettingzagen</u>			
KZ 1: Kortten van liggend hout	x	x	ECS 1
KZ 2: Zagen van kleine bomen en struiken	x	x	
KZ 3: Vellen rechtopstaande bomen	x	x	
KZ 4: Lichte velling		x	ECS 2
KZ 5: Zware velling		x	ECS 3
KZ 6: Stormhout (enkele boom)		x	
KZ 7: Stormhout vlaktegwijs			ECS 4
<u>Bosmaaier</u>			
Boma 1: Maaien met de bosmaaier	x	x	
Boma 2: Zagen met de bosmaaier	x	x	
<u>Hulpverlening</u>			
VHV 1: Veldhulpverlening (HGA)	x	x	
VHV 2 : Spoedeisende eerste hulp	x	x	
<u>Maaien met machines</u>			
MM 1: Eénassige maaier	x	x	
MM 2: Eénassige maaier (op talud)		x	
MM 3: Twee-assige trekker	x	x	
MM 4: Twee-assige trekker (op talud)		x	

Competenties, voorkennis, certificaat en herhaling

Voor alle opleidingen zijn de competenties vastgesteld, waaraan cursisten moeten voldoen om een certificaat te krijgen (zie bijlage 2). Bovendien zijn aan cursisten eisen gesteld qua voorkennis en in sommige gevallen aan uren werkervaring. Ook zijn er afspraken gemaakt over de herhaling van opleidingen, in de meeste gevallen drie jaar. Daarin is de VBNE standaard strenger dan ECS, want een ECS certificaat is in principe levenslang geldig.

Kwaliteit van de opleidingen: borgen of niet?

Belangrijk punt bij het opstellen van de vereisten voor opleidingen is de borging van de kwaliteit van de opleidingen. Uiteraard heeft elke opleider zijn eigen kwaliteitsbewaking: de meeste opleiders hebben een formele evaluatie van de opleiding door cursisten en allen hebben een opleidingstraject voor trainers.

De organisatie die een opleider inhuurt vraagt natuurlijk ook een kwalitatief goede training. Vaak doen ze zelf navraag bij cursisten wat ze vonden van de gevolgde training. Bij klachten over de organisatie of inhoud over een training wordt uiteraard meteen actie ondernomen.

ECS trainingen worden afgesloten met een officieel examen van een halve dag door een onafhankelijke, gecertificeerde examinator. Bovendien worden alle certificaathouders geregistreerd in een centraal register. Voor de borging van de kwaliteit van de organisatie van de ECS Certificeringscentra worden periodiek kwaliteitscontroles (audits) uitgevoerd. Binnen Nederland zijn er inmiddels 4 ECS certificeringscentra. In Duitsland en België wordt ECS veelvuldig voorgeschreven. In België is het ECS certificaat verplicht gesteld voor alle zagers die werken in openbare bossen.

De werkgroep heeft vastgesteld dat er organisaties zijn die er voor hebben gekozen om opleidingen conform ECS af te nemen en hun medewerkers conform ECS te certificeren. Tevens is geconstateerd dat er ook organisaties zijn die geen behoefte hebben aan ECS certificering omdat men de kwaliteit zelf kan beoordelen en toetsen. Omdat de VBNE standaardisering in 7 niveaus grotendeels overeenkomt met de ECS indeling is dat geen probleem en wordt het aan organisaties zelf overgelaten of ze opleidingen met of zonder ECS certificering willen afnemen.

Wetgeving

In de arbocatalogus Bos en Natuur onder 'brancheafspraken' wordt nog de oude indeling in opleidingen geven. Voorgesteld wordt om die te vervangen door de opleidingen in tabel 1, zodat die daarmee wettelijk verplicht worden. Vanuit de arbocatalogus zal worden verwezen naar de afspraken in deze richtlijn omtrent wie welke opleiding doet en over competenties, voorkennis, certificaten en opfrismomenten, zodat die in de toekomst gemakkelijker kunnen worden aangepast.

In de hierna volgende bijlage 1 worden nadere richtlijnen gegeven hoe om te gaan met het inwerken van vrijwilligers bij kettingzagen. Tevens is het een algemeen voorbeeld hoe een opleiding altijd dient te zijn ingebed in een proces van veilig werken. Kern is, dat dit proces altijd wordt begeleid door een collega die deskundig is op het niveau waarvan sprake is.

In bijlage 2 worden per opleiding de competenties, vereiste voorkennis, toetsingscriteria en de opfrismomenten aangegeven.

Bijlage 1: Selectie, opleiden, begeleiden van vrijwilligers

Uitgangspunten

- Vrijwilligers doen KZ 1-3, geen zwaardere trainingen.
- De minimale inzet voor kettingzagen is 12 x 2 uur per jaar.
- Voor de basistraining zijn vrijwilligers bij voorkeur niet ouder dan 65 jaar, voor de herhaling in principe niet ouder dan 72 jaar.

Selectie

Met begeleider of mentor wordt gekeken welke vrijwilliger mentaal en fysiek in staat zal zijn om te kettingzagen. Ook sociale vaardigheden zijn belangrijk vanwege de samenwerking met de collega's.

Training

De vrijwilliger krijgt een officiële training. Wat de vrijwilliger wel en niet mag staat duidelijk op het certificaat. En hij weet het zelf ook. Hij heeft nu kennis, maar nog geen ervaring. De training wordt elke drie jaar herhaald.

Instructie

Voordat een vrijwilliger echt begint met kettingzagen, moet hij een goede instructie krijgen van een deskundige beroepskracht, dus liefst met die opleiding. Er zijn namelijk altijd lokale specifieke omstandigheden en de kettingzagen zelf zijn ook steeds anders. *Let op: instructies mogen nooit worden 'doorgegeven' van de ene aan de andere vrijwilliger.*

Toezicht

Daarna zal de beroepskracht die de instructie heeft gegeven zich zelf ervan moeten overtuigen dat deze vrijwilliger het goed en veilig doet. Dat vraagt dus een tijdje regelmatig komen kijken, steeds minder, totdat de vrijwilliger uiteindelijk voldoende ervaren is dat hij helemaal geen toezicht meer nodig heeft. Dat is dus een persoonlijke inschatting van de beroepskracht, die per "zaagvrijwilliger" anders kan zijn. Belangrijkste criterium is veiligheid, of de vrijwilliger zijn grenzen kent, zowel qua techniek als qua fysiek. In bepaalde gevallen kan het zo zijn dat een vrijwilliger het gewoon in de praktijk niet veilig blijkt te kunnen doen vanwege gebrek aan inzicht, concentratie, kracht, vermoeidheid. Dan mag hij niet doorwerken, ondanks het feit dat hij het certificaat wel heeft. Veiligste is het om dan het certificaat ook in te nemen.

Zelfstandig werken

Hierna kan de vrijwilliger in principe zelfstandig werken en is hij zelf helemaal verantwoordelijk voor zijn en andermans veiligheid. De vrijwillige groepscoördinator helpt hem de 'basics' te herinneren en kan anders het werk stilleggen)¹.

Hulpverlening

Voor de hulpverlening: alle gevaarlijke werkzaamheden worden minimaal met zijn tweeën gedaan. Iemand met Veldhulpverlening/HGA moet aanwezig zijn. Dat mogen vrijwilligers zijn.

¹) Algemene arboregel: als iemand, wie dan ook, medewerker of vrijwilliger, vindt dat iets onveilig is, wordt het werk direct gestopt en wordt er overlegd hoe het wel veilig gedaan kan worden.

Bijlage 2: Standaardisatie van opleidingen

Kettingzagen

Doelgroep: medewerkers en vrijwilligers

Tabel 2: Indeling opleidingen kettingzagen

Kettingzagen	Situatie	Risicoprofiel	Vereiste opleiding	Relatie ECS
Korten van hout liggend op de grond	Stammen liggend op de grond, zonder takken, weinig spanning	Gering. Er bestaat geen houtspanningen en de takken zijn er al af.	KZ 1 Korten van liggend hout	ECS 1
Zagen van bomen en struiken tot 15 cm.	Stammen en takken tot max 15 cm, grienden, Afzetten struiken en verjonging tot max 15 cm aan de grond Knotten vanaf de grond	Matig risico: er bestaan geen houtspanningen, risico's kunnen zijn vallend hout, verwonding been	KZ 2 Zagen van kleine bomen en struiken	
Vellen van rechtopstaande bomen tot 30 cm op borsthoogte	Vellen van bomen die rechtopstaan en een evenwichtige kroonopbouw hebben. Overhang van de top maximaal 1 meter vanaf de stamvoet in de velrichting.	Groot risico: een vallende boom is een enorm gewicht. Risico op verwondingen.	KZ 3 Vellen rechtopstaande bomen	
Vellen van alle bomen met een dikte tot 38 cm op borsthoogte	Dunning in bosopstanden, complete houtwallen. Bomen variëren in dikte en kunnen voor- of achterover leunen.	Bij hellende bomen staat hout onder spanning. Zeer groot risico voor klemmen, opscheuren, takken op hoofd, opklappen, wegdraaien en verwondingen.	KZ 4 Lichte velling	ECS 2
Vellen van bomen dikker dan 38 cm	Dunning/ eindkap in bosopstanden, gebruik van lieren en spanbanden	Grote bomen betekent meer krachten en risico's voor klemmen, opscheuren, takken op hoofd, dood hout, opklappen, wegdraaien.	KZ 5 Zware velling	ECS 3
Stormhout (enkele boom)	Stam of tab die sterk onder spanning staat door storm of andere oorzaak	risico's: opscheuren, splijten, klemmen	KZ 6 Stormhout	
Stormhout vlakgewijs	Bomen die vlakgewijs zijn omgewaaid en / of tegen elkaar aan liggen, toppen die zijn uitgebroken	risico's: opscheuren, splijten, klemmen, wortelplaat terugklappen, collega's	KZ 7 Stormhout vlakgewijs	ECS 4

Vereiste voorkennis bij deelname aan de opleiding:

- Ervaring met zagen met handgereedschappen
- Kennis van Veilig werken Buiten (e-learning, geen training)
- KZ 1, 2, 3 en 4 kunnen direct opeenvolgend worden gegeven
- KZ 5: Certificaat KZ 4 en 20 uur zaagervaring op dat niveau
- KZ 6: Certificaat KZ 5 en 40 uur zaagervaring op dat niveau

Competenties:

- Veilig kunnen werken met de kettingzaag door het herkennen van de risico's en het nemen van de juiste veiligheidsmaatregelen.
- Een kettingzaag dagelijks kunnen onderhouden en het functioneren ervan begrijpen
- Ergonomisch juist kunnen zagen (invulling van de diverse niveau's zie onder)

Toetsingscriteria:

- Theorie, bouw en werking kettingzaag
- Onderhoud kettingzaag
- Tijdens praktijk:
 - o Veiligheid werkplek (controle op obstakels, aanwezigheid omstanders)
 - o Juiste machine voor juiste soort hout
 - o Afstelling machine
 - o Gebruik PBM's: veiligheidsschoenen, zaagbroek, oog/hoofd/oorbescherming, handschoenen, signaalkleding
 - o Juiste werktechniek zagen (zie onder)

Tabel 3: Competenties kettingzagen

	KZ 1	KZ 2	KZ3	KZ 4	KZ 5	KZ 6	KZ 7
gelijkwaardig aan Europese norm	ECS 1			ECS2	ECS 3		ECS 4
Wet en regelgeving							
Arbo (korte versie)	x	x	x	x	x	x	x
Wet natuurbescherming (korte versie)		x	x	x	x	x	x
Werken naast of op de weg (korte versie)		x	x	x	x	x	x
Milieu (korte versie)	x	x	x	x	x	x	x
Persoonlijke veiligheid en veiligheid omgeving							
Persoonlijke beschermings middelen	x	x	x	x	x	x	x
Hulpverlening (basis)	x	x	x	x	x	x	x
Risicoanalyse	x	x	x	x	x	x	x
Bouw, werking en onderhoud							
bouw en werking	x	x	x	x	x	x	x
veiligheidsvoorzieningen	x	x	x	x	x	x	x
kettingspanning	x	x	x	x	x	x	x
kettingscherpte	x	x	x	x	x	x	x
kettingsmering	x	x	x	x	x	x	x
kettingrem controle en onderhoud	x	x	x	x	x	x	x
geleider onderhoud	x	x	x	x	x	x	x
luchtfILTER reinigen	x	x	x	x	x	x	x
algemene onderhoudspunten	x	x	x	x	x	x	x
koord opspannen	x	x	x	x	x	x	x
kettingtand wiel vervangen	x	x	x	x	x	x	x
stationair toerental rgelen	x	x	x	x	x	x	x
Werktechniek							
Veilige starttechniek en operationele veiligheidscontrole	x	x	x	x	x	x	x
Risicoanalyse (LMRA)	x	x	x	x	x	x	x
Korten van hout (steek techniek en korten vanaf de grond)	x			x	x	x	x
kleine bomen en struiken (step-cut, valkerf methode)		x	x	x	x	x	x
Snoeitechniek en afkorten (basis)		x	x	x	x	x	x
snoeitechniek gevorderd (pendelmethode)			x	x	x		
rechtopstaande bomen (basis veltechniek)			x	x	x		
Onderuitwerken vasthangende boom			x	x	x	x	x
achteroverstaande bomen (splitlevel of alternatieve velmethode)				x	x		
vooroverhangende bomen (steken en terugzagen - halteband)				x	x		
Dikke bomen dikker dan geleiderlengte (steken en rondzagen)					x		
Dikke bomen dikker dan geleiderlengte (hartsteek)					x		
Gebruik hulpmiddelen (velhevel)		x	x	x	x		
Gebruik hulpmiddelen (wiggen, lieren, kabels, kettingen, stropen)					x		x
gebruik trek- en stuurlijnen (opstelling, katrol, krachten)					x		x
afkorttechnieken hout onder spanning						x	x
communicatie en samenwerking	x	x	x	x	x	x	x
verankering wortelplaat						x	x
vellen afgebroken bomen						x	x
	x						

deze competenties worden bekend verondersteld

Certificaat:

- Bij blijf van onvoldoende voorkennis wordt men door de trainer gevraagd uit de opleiding te gaan
- Wordt alleen afgegeven bij in de praktijk gebleken beheersing van alle competenties
- 3 jaar geldig, alleen het hoogste niveau wordt herhaald
- Bij opfrissen wordt de theorie getoetst door te vragen, praktijk door te demonstreren
- Ook bij opfrissen kan men 'zakken', of men mag bijscholen en herkansen wordt met leidinggevende of contactpersoon besproken

Werken met de bosmaaier

Er zijn twee soorten cursussen. Bosmaaier 1 wordt als eerste gevolgd en is bedoeld voor het maaien met de bosmaaier. Bosmaaier 2 dient te volgen op bosmaaier 1 en instrueert het zagen met de bosmaaier.

Boma 1: Maaien met de bosmaaier

Doelgroep

- Medewerkers en vrijwilligers

Gewenste voorkennis:

- Kennis van het gebruik van handgereedschappen in de praktijk
- Kennis van Veilig werken Buiten (Leer je groen)

Competenties:

- Veilig kunnen werken met de bosmaaier door het herkennen van de risico's en het nemen van de juiste veiligheidsmaatregelen (o.a. PBM's).
- Een bosmaaier dagelijks kunnen onderhouden en het functioneren ervan begrijpen
- Beheertechisch en ergonomisch juist kunnen maaien van de meest voorkomende gewassen.

Opbouw cursus:

- Veilig werken met de bosmaaier (Arbocatalogus Bos&Natuur)
- Voorschriften voor veilig gebruik, handleiding bosmaaier
- Ergonomie, houding en lichamelijke belasting
- Gebruik, eisen en onderhoud persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's)
- Bouw en werking van de machine (veiligheidsvoorzieningen, afstelmogelijkheden machine, zaagblad en machine keuze)
- Onderhoud bosmaaier (dagelijks onderhoud, draad wisselen en slagmes slijpen)
- Veilig werken met diverse garnituren als draadmaaikop en slagmes . Aandacht voor persoonlijke afstelling machine en draagstel
- Herkennen en oplossen van storingen: disbalans, stationair draaien
- Praktijk: werken met de bosmaaier met draadmaaikop en slagmes afgestemd op soort begroeiing

Toetsingscriteria:

- Theorie bouw en werking bosmaaier
- Onderhoud bosmaaier
- Tijdens praktijk:
 - o Veiligheid werkplek (controle op obstakels, aanwezigheid omstanders)
 - o Juiste garnituur voor juiste begroeiing
 - o Afstelling machine en draagstel
 - o Gebruik PBM's: veiligheidsschoenen, veiligheidsbroek, oog/oor/evt. hoofdbescherming, handschoenen, signaalkleding
 - o Juiste werktechniek maaien van de begroeiing

Certificaat:

- Wordt alleen afgegeven bij in de praktijk gebleken beheersing van de competenties
- 3 jaar geldig

Boma 2: Zagen met de bosmaaier

Doelgroep

- Medewerkers en vrijwilligers

Vereiste voorkennis:

- Certificaat Boma 1 en 40 uur werkervaring op dat niveau

Competenties:

- Veilig kunnen werken met de bosmaaier door het herkennen van de risico's en het nemen van de juiste veiligheidsmaatregelen (o.a. PBM's).
- Een bosmaaier dagelijks kunnen onderhouden en het functioneren ervan begrijpen
- Beheertechnisch, veilig en ergonomisch juist kunnen zagen van gewassen tot 8 cm dikte.

Opbouw cursus

- Toetsen kennis en vaardigheden maaien met de bosmaaier. (bij onvoldoende: bijscholen voordat wordt begonnen met Boma 2.
- Gebruik, eisen en onderhoud persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's)
- Bouw en werking van de machine (veiligheidsvoorzieningen, afstelmogelijkheden machine, zaagblad en machine keuze)
- Onderhoud bosmaaier (dagelijks onderhoud, zaagblad wisselen)
- Veilig werken met zaagblad. Aandacht voor persoonlijke afstelling machine en draagstel
- Herkennen en oplossen van storingen: disbalans, stationair draaien
- Praktijk: werken met de bosmaaier met zaagblad

Toetsingscriteria cursist

- Theorie bouw en werking bosmaaier
- Onderhoud bosmaaier
- Tijdens praktijk:
 - o Veiligheid werkplek (controle op obstakels, aanwezigheid omstanders)
 - o Afstelling machine en draagstel
 - o Gebruik PBM's: veiligheidsschoenen, veiligheidsbroek, oog/hoofd/oorbescherming en handschoenen
 - o Juiste werktechniek zagen van begroeiing tot 8 cm dikte.

Certificaat:

- Wordt alleen afgegeven bij in de praktijk gebleken beheersing van de competenties
- 3 jaar geldig
- Opfris Boma 2 bevat ook relevante onderdelen van opfris Boma 1

Maaien met machines

MM 1: Eénassige maaier

Doelgroep: Medewerkers en vrijwilligers

Gewenste voorkennis: Kennis van Veilig werken Buiten (Leer je groen)

Competenties:

- Veilig kunnen werken met de éénassige maaimachine en aanbouwapparatuur door het herkennen van de risico's en het nemen van de juiste veiligheidsmaatregelen (o.a. PBM's).
- Dagelijks en wekelijks onderhoud en het functioneren ervan begrijpen
- Beheertechisch en ergonomisch juist kunnen maaien van de meest voorkomende gewassen op taluds tot maximaal 1 op 4.

Opbouw cursus:

- Wettelijke bepalingen, Arbocatalogus Bos&Natuur
- Voorschriften voor veilig gebruik, handleiding éénassige maaimachine
- Ergonomie, houding en lichamelijke belasting
- Gebruik, eisen en onderhoud persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's)
- Bouw en werking van de machine (veiligheidsvoorzieningen, afstelmogelijkheden en machine keuze)
- Maaitechnieken en maaibeeld
- Vervoer maaimachine over land en water
- Praktijk: instructie en oefening vervoer maaimachine, werken met de éénassige maaimachine en aanbouwapparatuur afgestemd op soort begroeiing

Toetsingscriteria

- Theorie bouw en werking éénassige maaimachine en aanbouwapparatuur
- Onderhoud éénassige maaimachine en aanbouwapparatuur
- Tijdens praktijk:
 - o Veiligheid werkplek (controle op obstakels, aanwezigheid omstanders)
 - o Afstelling machine
 - o Gebruik PBM's: veiligheidsschoenen, oorbescherming en handschoenen, oogbescherming bij gebruik van aanbouwapparatuur, signaalkleding.
 - o Juiste werktechniek maaien van de begroeiing

Certificaat:

- Wordt alleen afgegeven bij in de praktijk gebleken beheersing van de competenties
- 3 jaar geldig

Analoog voor de opvolgende opleidingen

MM 2: Eénassige maaier op taluds

Alleen voor medewerkers, op taluds steiler dan 1 op 4, minimaal 24 uur ervaring op MM1.

MM 3: Twee-assige trekker

Voor medewerkers en vrijwilligers met trekkerrijbewijs of B/E, op taluds tot maximaal 1 op 4.

MM 4: Twee-assige trekker op talud

Alleen voor medewerkers, op taluds steiler dan 1 op 4, minimaal 24 uur ervaring op MM3.

Hulpverlening

Naast onderstaande opleidingen die speciaal zijn bedoeld voor hulpverlening in het veld, is voor de hulpverlening in en om gebouwen ook gewone BHV nodig. Die wordt hier niet beschreven.

Veldhulpverlening (HGA)

Doelgroep

- Medewerkers en vrijwilligers

Vereiste voorkennis:

- Kennis van Veilig werken Buiten (Leer je Groen)

Competenties:

- Oproepen van de alarmdiensten en begeleiden naar de plaats van het ongeval
- Hulpverleners totdat de alarmdiensten ter plaatse zijn
- Herkennen diverse soorten letsels en toestanden
- Verhelpen eenvoudige verwondingen
- Reanimeren zonder AED
- Omgaan met het publiek
- Nazorg incident, denken aan eigen veiligheid

Opbouw cursus:

- Wettelijke bepalingen, Arbocatalogus Bos&Natuur, Rapport HGA (Bosschap 2004)
- Bellen 112, weet waar je bent
- Effectief samenwerken en communiceren met collega's
- Herkennen diverse soorten letsels en toestanden
- Verhelpen eenvoudige verwondingen
- Reanimeren zonder AED
- Praktijk: diverse veldongevallen oefenen

Speciale situaties:

- Hulp op binnenwater.
- Hulp op het wad

Certificaat:

- Wordt alleen afgegeven bij in de praktijk gebleken beheersing van de competenties
- 2 jaar geldig

Spoedeisende Eerste Hulp (SEH)

Hulpverlening bij gevaarlijke werkzaamheden

Doelgroep

- Medewerkers en vrijwilligers

Vereiste voorkennis:

- Certificaat Veldhulpverlening, HGA
- 112-proces wordt bekend verondersteld

Competenties:

- Verhelpen zware verwondingen en beknellingen
- Effectief samenwerken en communiceren met collega's
- Simulaties door Lotus-slachtoffer
- Reanimeren zonder AED
- Omgaan met het publiek
- Nazorg incident, denken aan eigen veiligheid

Opbouw cursus:

- Herkennen van letsels en toestanden
- Verhelpen zware verwondingen: ernstige bloedingen, beknellingen
- Reanimeren zonder AED
- Praktijk: diverse situaties oefenen, incl bellen 112

Certificaat:

- Wordt alleen afgegeven bij in de praktijk gebleken beheersing van de competenties
- 1 jaar geldig